

ПРОЯВИ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Вплив світової фінансової кризи достатньо чітко продемонстрував нездатність вітчизняної банківської системи протистояти її викликам, мобільно пристосовуватись до постійно змінюваних ринкових умов і проявів потенційних ризиків її дестабілізації. У зв'язку з цим питання дослідження проявів кризових явищ у банківському секторі України, з метою уникнення негараздів у майбутньому, є на сьогодні надзвичайно актуальними.

Банківська система України зазнавала негативного впливу фінансових криз кілька разів протягом свого існування. Однак, найбільший руйнівний удар спричинила фінансова криза 2008-2009 років. Пройшовши у 1991-2001 шлях початкового формування (як нормативно-правового, так і інституційного) українська банківська система у 2005-2006 рр. стала одним із найбільш привабливих банківських ринків Східної Європи. Політичні зміни у країні, а також привабливі економічні перспективи зумовили притік міжнародних інвестицій та прихід в Україну банків та фінансових груп світового рівня. Успіх такої діяльності можна пояснити експансійними проявами розвитку економіки. Світова фінансова криза 2008-2009 років дозволила виявити недоліки у розвитку банків України. Йдеться про ліквідні позиції банків, про те, наскільки їхні зобов'язання забезпечені власним капіталом, яка якість кредитного портфеля, наскільки ефективно працює менеджмент банку. Вагомою причиною кризового стану вітчизняних банків є також надмірна їх активність на ринку споживчого та іпотечного кредитування, оскільки криза економіки погіршує соціальне становище населення, пов'язане зі зростанням безробіття, заборгованістю з виплат заробітних плат і їх знеціненням через інфляцію, що постійно збільшує кількість неякісних і проблемних щодо погашення банківських кредитів. За даними НБУ, станом на 1 липня 2009 року частка проблемних кредитів у сукупному обсязі наданих українськими банками позик зросла до 6,17%, проблемна заборгованість за кредитами зросла майже у 2,6 рази [1]. Таким чином, фінансова криза висвітлює ті дисбаланси банківської системи, які в період економічного піднесення є непомітними, ігноруються.

Варто зазначити, що банківська система України нині переживає очищення, оновлення і переформатування. Завдяки впливу світових фінансових криз попередніх років, присутності іноземного капіталу відбулись і продовжують відбуватись значні якісні зміни. Сподіваємось, що банківська система, переживши кризовий період розвитку національної економіки, в майбутньому буде надійною і стабільно працюючою.

Однак, найбільшою проблемою нині є те, що держава практично не аналізує ефективність запроваджених заходів, в Україні до цього часу поки що не визначено плану конкретних дій, не розроблено модель поведінки тих чи інших секторів економіки і владних структур в умовах кризи. Так як банківській системі України негайно потрібно використати повний арсенал запобіжних заходів, спроможних зменшити негативний вплив світової фінансової кризи, то доцільно скористатися потенціалом внутрішніх резервів для подолання внутрішніх кризових явищ та недопущення неконтрольованого та економічно немотивованого зростання зовнішніх запозичень.

В результаті проведеного дослідження можна виокреслити основні напрями вирішення проблем впливу фінансових криз на банківський сектор України.

1. Глобалізація фінансів дозволила банківській системі України отримати в короткостроковому періоді новий, дешевий і доступніший капітал, але його переважне використання на роздрібному ринку банківських послуг стимулювало не розвиток національної економіки, а імпорт будівельних матеріалів і предметів тривалого користування (побутової техніки, автомашин, комп'ютерного устаткування).

2. Підвищені процентні ставки по кредитних операціях створювали умови для здобуття спекулятивних доходів світовими фінансовими посередниками, при вільному та не врегульованому їх проникненні, а згодом, при масовому відтоку з ринку, відбулося

розбалансування діяльності вітчизняної банківської системи і в цілому – економіки. Отже, залежність національних банків від іноземного капіталу призвела до того, що банківська система України стала ідеальним провідником зовнішніх шоків і проявів світової фінансової кризи.

Основними заходами, здатними понизити наслідки кризисних явищ, на нашу думку, є: видача позичок лише на цілі структурної перебудови економіки; розробка та впровадження дієвої системи податкового стимулювання фінансування процесів розвитку пріоритетних напрямків економіки (наприклад, сільськогосподарської галузі). З урахуванням циклічного розвитку як світової так і фінансової банківських систем виникає необхідність розробки та впровадження новітніх підходів та методів нагляду і регулювання діяльності банківських установ та інших фінансових посередників, існуючі положення та методики необхідно доповнити нормативами та нормами антикризового управління фінансовими ресурсами.

Підсумовуючи викладене, слід зауважити, що всі фінансові кризи та подолання їх наслідків призводять до структурних змін банківських систем, оскільки банківська сфера є найбільш чутливою до їх впливу. Відтак, головний урок, який має винести Україна з нинішньої ситуації, – це своєчасно прогнозувати як зовнішні, так і внутрішні кризові явища, розробляти механізми їх упередження та пом'якшення.

Література

1. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?Art_id=36807&cat_id=36798.
2. Буряк О. Світова фінансова криза та її вплив на банківську систему України / О. Буряк // Ефективність державного управління : зб. наук. праць Львівського регіон. інституту держ. управління Національної академії державного управління при Президентові України. – 2013. – Вип. 34. – С. 320-325.
3. Лукаревська О. М. Вплив світової фінансової кризи на діяльність банківської системи України / О. М. Лукаревська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6596/1/40.pdf>.

Андрій ТИМКІВ

Тернопільський національний економічний університет

АГРЕГАЦІЯ РИЗИКІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні сьогодні на часі. Усі без винятку фундаментальні наукові дослідження щодо відновлення економічної стабільності переносять малий і середній бізнес із площини звичайних елементів ринкової економіки в основу її ефективності.

Розвиток малого і середнього бізнесу у нашій державі потребує не лише традиційно вагомих джерел ресурсів (кредитні ресурси, бюджетне фінансування), але й капіталовкладень в основі яких є залучення фінансових ресурсів на кілька років в компанії, що мають шанси швидкого росту, а це означає розширення інноваційної діяльності з метою активізації процесів розвитку бізнесу. Високі темпи розвитку означають додаткові ризики для усіх суб'єктів інноваційного процесу. Саме тому високоризиковий капітал і процес його вкладення узагальнені єдиними підходами венчурного фінансування.

Однозначне сприйняття ризиковості венчурного фінансування з позиції його економічного механізму у сучасних умовах розвитку внутрішньо господарських відносин не дозволяє встановити увесь комплекс можливих чинників, що можуть стати загрозою зриву реалізації проектів. Саме тому, ми пропонуємо розглядати ризик реалізації інноваційного проекту через венчурне фінансування як агреговану складову.

Дослідження показують, що компанії з венчурною підтримкою більш підготовлені до засвоєння інновацій, швидше розвиваються і створюють більше робочих місць, ніж великі компанії [1].